

Convenant toekomstbestendige gewasbescherming

Partijen:

1. **De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN)**, de heer S. Erkens, handelend als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden en handelend als bestuursorgaan, handelend in overeenstemming met het besluit zoals genomen door de ministers van het kabinet Jetten in de ministerraad van 12 juni 2026, hierna te noemen: Rijk
 2. **Vereniging van Nederlandse Gemeenten**¹, te dezen vertegenwoordigd door de heer J. Van den Heuvel, hierna te noemen: VNG
 3. **Unie van Waterschappen**¹, te dezen vertegenwoordigd door dhr. M. Smallenbroek, hierna te noemen: Unie van Waterschappen
 4. **Land- en Tuinbouworganisatie Nederland**, te dezen vertegenwoordigd door de heer G. Koopmans, hierna te noemen: LTO
 5. **Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt**, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw H. Coolman, hierna te noemen: NAJK
 6. **Brancheorganisatie Akkerbouw**, te dezen vertegenwoordigd door de heer A. Hoogendijk, hierna te noemen: BO Akkerbouw
 7. **Stichting Greenports Nederland**, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw A. Bom-Lemstra, hierna te noemen: Greenports Nederland
 8. **C.B.L. Centraal Bureau Levensmiddelenhandel**, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw L. Balogun, hierna te noemen: CBL
-
- Partijen genoemd onder 1, 2 en 3 hierna samen te noemen: Overheden
 - Partijen genoemd onder 4, 5, 6 en 7 hierna samen te noemen: Sectorpartijen
 - Partij genoemd onder 8 hierna te noemen: Ketenpartij²
 - Alle partijen gezamenlijk te noemen: Partijen

¹ Ondertekening geschiedt onder voorbehoud formalisering bestuur

² Naast de hier genoemde partijen loopt er een parallel spoor met meer ketenpartijen, dit wordt in het vervolgtraject verder geïntegreerd.

Partijen hebben het volgende overwogen:

a. Context en huidige situatie

Natuur, milieu, leefomgeving en de land- en tuinbouw zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een gezonde natuur en leefomgeving zijn van groot belang voor een toekomstbestendige landbouw, terwijl de manier waarop landbouw plaatsvindt invloed heeft op de kwaliteit van natuur, water en leefomgeving. Partijen bij dit convenant delen daarom de verantwoordelijkheid om te werken aan oplossingen die zowel ruimte bieden aan een sterke land- en tuinbouw als aan de bescherming van mens, natuur en milieu. Vanuit deze gezamenlijke opgave zoeken Partijen de samenwerking om te komen tot een duurzame en toekomstgerichte aanpak van gewasbescherming.

De Nederlandse land- en tuinbouw behoort wereldwijd tot de koplopers op het gebied van innovatie, productiviteit en duurzaam telen. Ondernemers hebben de afgelopen jaren stappen gezet in het verduurzamen van hun bedrijfsvoering en het terugdringen van de impact van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit blijkt onder meer uit de monitoringsrapportage van het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming, de evaluatie van het Nationaal Actieplan Duurzaam Gebruik Gewasbeschermingsmiddelen (NAP) en de jaarlijkse rapportage van de Harmonised Risk Indicator (HRI). Tegelijkertijd staat de sector voor belangrijke uitdagingen. Agrariërs maken zich zorgen over de snelheid waarmee bestaande gewasbeschermingsmiddelen verdwijnen, terwijl de toelating van nieuwe middelen en alternatieven achterblijft. Daarnaast zorgen klimaatverandering en de daarmee samenhangende opkomst van nieuwe ziekten en plagen voor extra druk op de teelt en vragen zij om nieuwe oplossingen. Toezichthouders stellen daarnaast vast dat de naleving van de regels voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen onvoldoende is, wat gevolgen heeft voor het maatschappelijk draagvlak en impact op milieu en leefomgeving. Telers en tuinders willen graag de omslag maken naar weerbare en schonere teelten, maar op dit moment ontbreekt het juiste instrumentarium en brengen deze keuzes een bedrijfsrisico met zich mee.

Naast de uitdagingen voor de landbouw is er ook een duidelijke maatschappelijke en ecologische urgentie om de impact van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen. Uit metingen blijkt dat gewasbeschermingsmiddelen en hun afbraakproducten worden aangetroffen in natuurgebieden, oppervlaktewater, grondwater, op buurpercelen en in de directe leefomgeving van mensen. Deze aanwezige stoffen zijn reden tot zorg over de effecten van langdurige blootstelling op mens, dier en milieu en de effecten die deze stoffen hebben op de kwaliteit van natuur. Deze bevindingen en oprechte zorgen komen tot uiting in rechtszaken³, maatschappelijke discussies en politieke debatten over de effecten op mens, natuur en milieu. Dit vertaalt zich bovendien steeds vaker in ruimtelijke vraagstukken. Provincies worden geconfronteerd met vele handhavingsverzoeken rondom Natura 2000-gebieden en gemeenten moeten zelfstandig regels ontwikkelen voor afstanden tussen landbouwpercelen en bebouwing. Hierdoor is een versnipperd beleidslandschap ontstaan en staan gemeenten en provincies onder druk om hier zelfstandig keuzes in te maken.

³ Uitspraak RvS Holtingerveld en Gerechtshof Den Bosch – Sevenum

Daarnaast gelden voor Nederland de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water. Dit brengt een duidelijke opgave met zich mee om aan deze doelen te voldoen. Voor verschillende stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen worden de vastgestelde normen voor de waterkwaliteit nog overschreden, waardoor aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn voor zowel oppervlaktewater als grondwater en voor de kwaliteit van ons drinkwater.

Daarmee staat in dit convenant de opgave centraal om enerzijds de weerbaarheid en concurrentiekracht van de land- en tuinbouw te behouden en anderzijds om de negatieve gevolgen voor het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen voor natuur en milieu te beperken, waarbij wordt erkend dat de landbouw niet de enige bron van milieubelasting is.

b. Politieke aanleiding en opdracht

Vanuit het coalitieakkoord 'Aan de slag' hebben coalitiepartijen D66, VVD en CDA met elkaar afgesproken:

'Met de glastuinbouw, de akkerbouw en ketenpartijen sluiten we nationale, bindende convenanten om het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen (op basis van milieubelastingspunten) fors te beperken.'

Op 17 april 2026 heeft staatssecretaris Erkens een brief⁴ naar de Tweede Kamer gestuurd waarin hij het proces rondom het convenant schetst. In deze brief worden de volgende kaders geschetst voor het convenant:

1. Er moet voor de zomer een bindend nationaal convenant op hoofdlijnen worden gesloten met overheden, sector, ketenpartijen en maatschappelijke organisaties.
2. In het convenant moeten vijf bouwstenen worden uitgewerkt om tot keuzes te komen:
 - a. Een reductiedoel en een bedrijfsspecifieke doelsturingsystematiek met Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) om voortgang te meten en bij te sturen op basis van milieubelastingspunten;
 - b. Een ondersteunend instrumentarium langs drie sporen om agrarische ondernemers te helpen de transitie te versnellen: een kennis- en innovatiespoor voor ontwikkeling van weerbare plant- en teeltsystemen, een maatregelspoor voor meer alternatieve methoden en technologieën (zoals 'groene' gewasbeschermingsmiddelen) en een spoor gericht op precisielandbouw en robotisering;
 - c. Verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, via voortouw door de sector voor meer sectorale borging en waarbij toezicht en handhaving door de overheid het sluitstuk blijft;
 - d. Heldere kaders voor ruimtelijke zonering rond kwetsbare gebieden en functies, in samenspraak met bredere zoneringsaanpak in de ministeriële taskforce landbouw, natuur en stikstof;
 - e. Maatregelen voor verbetering van waterkwaliteit, waaronder de gebiedsgerichte aanpak van KRW-normoverschrijdingen en beperkingen van gebruik in grondwaterbeschermingsgebieden.
3. Het convenant moet de basis vormen voor een nieuw Nationaal Actieplan Gewasbescherming (NAP).

⁴ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2026Z08324&did=2026D18657

c. Totstandkoming tussen partijen

1. Partijen hebben de afgelopen periode verkend hoe de ambitie om de milieubelasting bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen fors te beperken kan worden vertaald naar werkbare en uitvoerbare afspraken.
2. In dit proces hebben Partijen gesproken over de verschillende onderdelen die in de Kamerbrief van 17 april 2026 zijn benoemd. De uitkomsten van deze gesprekken zijn in dit convenant op hoofdlijnen vastgelegd.
3. In het proces was de Wageningen University and Research (WUR) aangesloten als kennispartner. Aan dit proces heeft ook het Interprovinciaal Overleg (IPO) deelgenomen. In verband met de interne besluitprocedures in deze organisatie, zal IPO in september besluiten over ondertekening van dit convenant.

d. Status van dit convenant

1. Met dit convenant leggen Partijen afspraken en ambities op hoofdlijnen vast over de gezamenlijke inzet om de milieubelasting van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te beperken, met als doeljaren 2030, 2035 en 2040.
2. Partijen werken dit convenant op hoofdlijnen verder uit. Voor de start van het vervolgproces van dit convenant op hoofdlijnen, zullen de Partijen afspraken maken over de governance voor dit vervolgproces. Dit proces is verder beschreven in artikel 10 van dit convenant.
3. Ondertekening van dit hoofdlijnenconvenant strekt uitsluitend tot instemming met de inhoud van dit hoofdlijnenconvenant en kan niet worden aangemerkt als instemming met of ondertekening van toekomstige deelconvenanten.

e. Uitgangspunten

1. Partijen willen gezamenlijk uitvoering geven aan de ambitie uit het coalitieakkoord 'Aan de slag' om een nationaal bindend convenant te sluiten om het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen op basis van milieubelastingspunten fors te beperken.
2. Partijen erkennen de noodzaak om te voldoen aan wettelijke en juridische kaders, zoals de richtlijn voor duurzaam gebruik (SUD) en de kaderrichtlijn water (KRW). Partijen onderschrijven daarnaast het belang van goede naleving van de regels voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen. Partijen erkennen door hen eerder gemaakte afspraken en onderschrijven de daarin opgenomen ambities onverminderd.
3. Gewasbeschermingsmiddelen en hun afbraakproducten worden aangetroffen in natuurgebieden, oppervlaktewater, grondwater en de directe leefomgeving. Het is onwenselijk dat deze stoffen een negatieve impact hebben op de kwaliteit van deze gebieden en wateren en ook een risico vormen voor de gezondheid van mensen. Provincies worden geconfronteerd met handavingsverzoeken rondom Natura 2000-gebieden en gemeenten moeten zelfstandig regels ontwikkelen voor afstanden tussen landbouwpercelen en bebouwing. Partijen erkennen deze problematiek en willen in dit convenant tot maatregelen komen, waar mogelijk gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, die perspectief en rechtszekerheid bieden voor burgers, boeren, tuinders en overheden.

4. Partijen erkennen dat het thema gewasbeschermingsmiddelen op dit moment voor maatschappelijke verdeeldheid zorgt, zowel tussen boeren en burgers als tussen boeren onderling. Deze verdeeldheid leidt tot onwenselijke spanningen in de samenleving en lokale gemeenschappen. Partijen willen door middel van dit convenant komen tot een dialoog die verdeeldheid doet verminderen en de samenleving weer verder samen kan brengen op dit onderwerp. Daarnaast kan een evenwichtige vorm van transparantie ook zorgen voor beter begrip in de samenleving over het thema gewasbeschermingsmiddelen.
5. Partijen erkennen dat het convenant traject betrokkenheid vraagt van de gehele plantaardige keten en van overheden.
6. Er is al veel praktijkkennis beschikbaar vanuit wetenschap, de biologische en gangbare akkerbouw- en tuinbouwpraktijken en uit regionale trajecten om op korte termijn de impact van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen op basis van milieubelasting en weerbare teeltsystemen verder uit te bouwen. Dit omvat ook de ervaringen en resultaten van onder meer het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie 2030 en het Actieplan Plantgezondheid. Wel is het belangrijk dat innovatie- en kennisontwikkeling blijvend worden gestimuleerd, zodat telers en tuinders over het juiste instrumentarium beschikken om duurzame en robuustere keuzes te maken. Daarnaast erkennen Partijen dat er nog steeds kennisleemtes bestaan.
7. Partijen erkennen dat aanvullende maatregelen in diverse gebieden (natuur/leefomgeving/water) kunnen leiden tot hogere kosten, risico's en verminderd handelingsperspectief. Het is daarom belangrijk voor dit convenant om nadrukkelijk stil te staan bij de financiële consequenties. Bij de uitwerking van de afspraken van het convenant in deelconvenanten wordt nagedacht over passende financiële instrumenten voor alle Partijen.
8. Vanuit de politieke opdracht voor dit convenant is er een afkadering meegegeven voor dit convenant, waarbij de toelatingsmethodiek buiten de reikwijdte van dit convenant valt. Wel is het belangrijk voor het succes van dit convenant dat er voldoende alternatieven beschikbaar zijn en komen voor telers; deze urgentie zal in het convenant worden geadresseerd met een uitdrukkelijke rol voor het Rijk bij het versnellen van toelatingsprocedures.
9. Partijen hebben als perspectief dat er in 2040 sprake is van een toekomstbestendig landbouwsysteem dat aantoonbaar voldoet aan de geldende beschermingsdoelen voor mens, natuur en milieu. In dit systeem zijn de impact en de emissies bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen teruggebracht tot een niveau waarop geen sprake is van onaanvaardbare effecten op biodiversiteit, leefomgeving en waterkwaliteit. Tegelijkertijd is in 2040 het systeem economisch houdbaar, met een robuust verdienmodel voor landbouwondernemers en een sterke concurrentiepositie binnen de Europese en internationale markt. In dit convenant worden afspraken gemaakt over inzet, maatregelen en investeringen gericht op het realiseren van deze eindsituatie.
10. Dit convenant vormt een startpunt van een gezamenlijk streven naar de doelen van dit convenant en zal een basis zijn voor voortdurend overleg over haalbaarheid en uitvoering. Binnen dit convenant zullen afspraken worden gemaakt over een governance structuur en de vereiste (financiering voor) capaciteit voor de uitvoering.
11. De afspraken die Partijen maken zijn van toepassing voor zover de realisatie daarvan binnen de eigen invloedssfeer ligt, en past binnen ieders huidige taken en bevoegdheden.

12. Indien de uitwerking van dit convenant op hoofdlijnen in deelconvenanten leidt tot een wijziging of uitbreiding van de uitoefening van taken of activiteiten door decentrale overheden, treden decentrale overheden en het Rijk met elkaar in overleg over de financiële gevolgen van deze wijziging of uitbreiding van taken voor de provincies, waterschappen of gemeenten.

Artikelen

Artikel 1: Doelstelling

1.1: Doel

1. Dit convenant heeft tot doel
 - a. Om met bindende afspraken en geborgd de milieubelasting op water, biodiversiteit, natuur, mens en leefomgeving door het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen fors terug te dringen, waarbij Partijen onderschrijven en willen realiseren:
 - i. De wettelijke doelen ten aanzien van de SUD, KRW en Vogel en Habitat Richtlijn (VHR)
 - ii. De eerder geformuleerde ambitie nagenoeg geen emissies naar het milieu in 2030
 - iii. De doelen uit het Nationaal Actieplan
 - b. Om telers handelingsperspectief en duidelijkheid te bieden, waarin zij op een rendabele wijze gezond voedsel, uitgangsmateriaal en sier- en boomteelt kunnen produceren en duurzaam kunnen telen.
2. Dit convenant en de deelconvenanten geven invulling aan deze doelen door via geborgde afspraken milieubelasting van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen fors te verminderen, gericht op het halen van de wettelijke doelen, met zoveel mogelijk draagvlak voor de maatregelen. Dat doen Partijen door:
 - a. Een generiek reductiedoel af te spreken voor de milieubelasting van gewasbeschermingsmiddelen als resultante van de reductiedoelen per sector/deelconvenant. Het doeljaar is 2040, met tussendoelen in 2030 en 2035, via milieubelastingspunten;
 - b. Aanvullende afspraken te maken ten aanzien van de realisatie van de KRW-doelen in 2027 en 2033 voor de stoffen en op de plekken die daarvoor van belang zijn, inclusief concrete afspraken over gebruik in grondwaterbeschermingsgebieden;
 - c. Te komen tot een landelijk beleidskader en afspraken over maatregelen in en rondom N2000-gebieden, indachtig ieders (wettelijke) verantwoordelijkheid;
 - d. Te komen tot landelijke beleidskaders en afspraken over maatregelen rondom gevoelige functies in de leefomgeving;
 - e. Via een omgevingsdialoog en door maatregelen met draagvlak overeen te komen, de polarisatie op het onderwerp te verminderen;
 - f. Te streven naar de oprichting van een gegevensautoriteit gewasbescherming;
 - g. Sectorpartijen, kennisinstellingen, het Rijk en ketenpartijen, stellen een kennis- en innovatieprogramma voor weerbare planten en teeltsystemen op.
3. Partijen onderschrijven dat de afspraken in dit convenant bindend zijn voor Partijen en zorgen ervoor dat nakoming van de afspraken is geborgd, waar nodig met een terugvaloptie/escalatie als afspraken niet worden nagekomen;
4. Partijen zorgen voor een governance-systeem waarin zij bespreken hoe de overeengekomen afspraken vorderen of dat tot aanvullende afspraken gekomen kan

worden, indien aanvullende inzet nodig is om wettelijke doelen te halen. Partijen onderkennen dat als dat onverhoopt niet lukt, de overheid -na een gesprek met en consultatie van convenantpartners- mogelijk buiten het convenant aanvullende maatregelen zal kunnen nemen om de wettelijke doelen te halen.

1.2: Indicatoren en nadere uitwerking doelen

1. Partijen benutten de relevante milieu-indicatoren als rekenmethode om milieubelasting te bepalen. Dat zijn de Nationale Milieu-Indicator (NMI) en in de toekomst ook de Milieu-Indicator Gewasbescherming (MIG), zodra deze toereikend en kwalitatief goed genoeg is uitgewerkt. Generieke reductie van milieubelasting op nationaal niveau zal gemeten worden door inzet van de NMI. Voorts vindt monitoring van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen plaats, door jaarlijks te rapporteren op het gebruik van actieve stoffen per teelt. De MIG zal ingezet worden om milieubelasting op bedrijfs-, sector- en regio niveau te bepalen en te sturen in de gewenste richting. Voorts vindt monitoring van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen plaats, door jaarlijks te rapporteren op het gebruik van actieve stoffen per teelt.
2. Partijen stellen een overall reductiedoel (als beschreven in artikel 1.1 lid 2, onder a) voor de NMI op nationaal niveau vast voor 2040, met mijlpalen in 2030 en 2035. Daartoe wordt een duidelijk startpunt (nulmeting/baseline in te bepalen referentiejaar) vastgesteld. Het Rijk monitort de voortgang en publiceert dit jaarlijks. Zodra de gegevensautoriteit completere gebruiksdata kan leveren wordt dit gebruikt voor het berekenen van de NMI.
3. Partijen richten een proces in om na de zomer tot afrekenbare reductiedoelen op deelconvenant niveau (per sector) te komen, ondersteund door de NMI en MIG als indicator. Dit is gebaseerd op wat nodig is om de doelen te halen en een instrumentarium te ontwikkelen om dit haalbaar te maken, met de hoogste snelheid daar waar goede alternatieven al beschikbaar zijn. Dit is gekoppeld aan een innovatie-, kennisontwikkeling en transitieprogramma (waaronder het gebruik van ICM⁵) om te komen tot alternatieven die in de tijd beschikbaar kunnen komen.
4. Partijen dragen zorg voor een betrouwbare registratie van welke gewasbeschermingsmiddelen waar gebruikt worden, met een deugdelijke juridische grondslag, zodat voortgang op basis van MIG en NMI en op stofniveau gevolgd kan worden en actie gericht kan worden op de juiste activiteiten op de juiste plekken.
5. De op te richten gegevensautoriteit gewasbescherming heeft als doel om het generieke reductiedoel te ondersteunen met datagedreven inzicht in milieubelasting voor benchmarking, stimulering en rapportages, op basis van gegevens over advisering en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

⁵ ICM, integrated crop management, is een raamwerk voor de beheersing van populaties ziekten, plagen in onkruiden over meerdere jaren en gewassen. Binnen de rijksoverheid wordt gesproken over IPM, integrated pest management, wat een wettelijke verplichting is in het kader van EC 1107/2009. Waar IPM met name is gericht op de beheersing van een ziekte, plaag of onkruid binnen één gewas binnen één jaar, richt ICM zich op een gezond gewas en ligt de aandacht op beheersing van meerdere jaren, voor meerdere ziekten, plagen en onkruiden in een allesomvattende benadering. De samenhang tussen beide begrippen wordt nader geduid in de 'Notitie weerbaarheid' van het Uitvoeringsprogramma toekomstvisie gewasbescherming 2030

6. Daarenboven richten Partijen een parallel spoor in ten bate van het behalen van de wettelijke doelen uit de Kaderrichtlijn Water met doeljaren 2027 en 2033.
7. Partijen richten een kennis-, innovatie- en transitieprogramma in dat telers praktische alternatieven op basis van de pijlers van ICM in handen geeft voor het geheel, met prioriteit voor de vele gewassen, ziekten, plagen en onkruiden waarvoor nog geen goed alternatief bestaat. Zij stellen zich tot doel in het najaar van 2026 een indicator uit te werken die de beschikbaarheid en het gebruik van alternatieven weergeeft.
8. Partijen onderschrijven de noodzaak om te komen tot toereikende, resultaat borgende beleidskaders ten aanzien van natuur en leefomgeving, rekening houdend met een ieders verantwoordelijkheid, en stellen zich tot doel deze beleidskaders uit te werken in het najaar van 2026, zodat deze in 2027 geïmplementeerd kunnen worden.
9. In lijn met de Richtlijn Duurzaam Gebruik wordt het gebruik van bepaalde schadelijke stoffen gemonitord via het Nederlandse Actieplan, waarbij via het Rijk wordt ingezet op vermindering van afhankelijkheid hiervan in teelten.

Artikel 2: Omgevingsdialoog

Partijen erkennen dat het thema gewasbeschermingsmiddelen maatschappelijk gepolariseerd is. Partijen committeren zich tot een voortdurende omgevingsdialoog op lokaal en landelijk niveau tijdens de implementatie en uitvoering van de afspraken uit dit convenant, teneinde bij te dragen aan goede maatschappelijke verhoudingen rondom dit thema. Hierbij wordt aanspraak gemaakt op de bij het Rijk beschikbare expertise.

Artikel 3: Gebiedsgerichte aanpak

3.1: Natura2000 gebieden

1. Partijen constateren dat:
 - a. Actieve stoffen en afbraakproducten daarvan worden aangetroffen in Natura2000-gebieden, deels veroorzaakt door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Negatieve gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in en op afstand van Natura 2000-gebieden kunnen daarom voor Natura2000-gebieden niet worden uitgesloten;
 - b. Er is monitoring en nader onafhankelijk onderzoek nodig naar de onder a. bedoelde gevolgen;
 - c. Er maatregelen nodig zijn, zoveel mogelijk gebaseerd op onafhankelijk onderzoek, om de onder a. bedoelde gevolgen te beperken;
2. Partijen komen overeen dat:
 - a. Er onderzoek zal worden gedaan als bedoeld in lid 1 onder b naar aard en herkomst van aangetroffen stoffen in Natura2000-gebieden;
 - b. Er maatregelen zullen worden genomen om de mogelijke negatieve gevolgen van gewasbeschermingsmiddelen op Natura 2000-gebieden te beperken, zoals beperking van gebruik van bepaalde stoffen, het gebruik van drift-reducerende

maatregelen en het gebruik van landschapselementen als fysieke barrière. Dit is vooruitlopend op de uitkomsten van genoemd onderzoek en voor 1 januari 2027.

3. Partijen zullen in het deelconvenantentrajec, voorzien van een planning, het volgende uitwerken:
 - a. Monitoring van de aanwezigheid van stoffen in en rond Natura 2000-gebieden en monitoring van gebruik, mogelijk via de gegevensautoriteit gewasbescherming, in relatie tot onderzoek naar de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op Natura 2000-gebieden;
 - b. Beleidsmatige afspraken over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot Natura 2000-gebieden, vooruitlopend op de uitkomsten van de onder a. bedoelde onderzoeken. Dit moet voor 1 januari 2027 worden vastgesteld, voor zover mogelijk onderbouwd door beschikbare onderzoeksresultaten en met inachtneming van de uitkomsten van de genoemde ministeriële taskforce.
 - c. Een uit lid 3 a en b volgend handhavingskader opgesteld door de daartoe bevoegde autoriteiten.
 - d. Minimalisatie van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in Natura2000 gebieden, conform de richtlijn voor duurzaam gebruik (SUD).

3.2: Aanpak leefomgeving

1. Partijen komen overeen gezamenlijk te werken aan de ontwikkeling van een landelijk, uniform toepasbaar beleidskader voor de omgang met het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot gevoelige functies. Daarnaast blijven Partijen gezamenlijk verkennen wat verder nodig is om een gezonde leefomgeving voor inwoners te faciliteren en nieuwe wetenschappelijke inzichten te verwerken in bestaande of nieuwe beleidskaders.
2. Onder een gevoelige functie wordt verstaan: een functie waar sprake is van herhaald en langdurig verblijf van personen, rekening houdend met het uitgangspunt van de wet- en regelgeving, de onderbouwing en de jurisprudentie.
3. Het beleidskader bevat een gestandaardiseerde systematiek voor de beoordeling van maatregelen en instrumenten die bijdragen aan een gezonde leefomgeving nabij gevoelige functies. Daarbij worden in samenhang technologische, landbouwkundige, digitale, ruimtelijke, landschappelijke en sociale maatregelen betrokken.
4. Het kader omvat tenminste de volgende onderdelen:
 - a. Voor zover mogelijk differentiatie naar risicoprofiel van gewasbeschermingsmiddelen en toepassingswijzen conform Europese wetgeving;
 - b. Proportionaliteit van maatregelen;
 - c. Juridische houdbaarheid in het licht van wet- en regelgeving en jurisprudentie;
 - d. Uitvoerbaarheid en effectiviteit in de praktijk.
5. Partijen streven ernaar het landelijk beleidskader uiterlijk voor 1 maart 2027 tot stand te brengen en eind 2027 te implementeren, conform de afspraken in dit

hoofdpijnenconvenant. Mocht dit niet haalbaar blijken, dan zal een tijdelijk landelijk kader of een tussenoplossing worden gehanteerd.

6. Het beleidskader is van toepassing op zowel nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen als bestaande situaties. Voor bestaande situaties wordt het kader afgestemd op de lokale context, met aandacht voor proportionaliteit en uitvoerbaarheid. Daarnaast wordt gedacht aan een afwegingsladder voor de ruimtelijke relatie tussen agrarische gronden en gevoelige functies. Er wordt rekening gehouden met bestaande jurisprudentie.
7. Voor een landelijk uniform toepasbaar kader is nader onderzoek nodig, dat wordt uitgewerkt in een deelconvenant. Hierbij wordt ingezoomd op:
 - a. Een afwegingsladder voor nieuwe ontwikkelingen, waaronder mogelijke richtafstanden en voorwaarden voor afwijking.
 - b. De toepassing van het kader in bestaande situaties, gericht op een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en proportionele maatregelen.
 - c. De samenhang tussen de afwegingsladder voor nieuwe ontwikkelingen en de aanpak in bestaande situaties, om consistentie te waarborgen.

Artikel 4: Afspraken rondom waterkwaliteit

1. Partijen realiseren zich dat er een combinatie van instrumenten, maatregelen en middelen nodig is om samen de waterkwaliteit te verbeteren, drinkwaterbronnen te beschermen, huidige normoverschrijdingen weg te nemen en nieuwe normoverschrijdingen structureel te voorkomen. Samenwerking staat hierbij centraal. Partijen maken in dit convenant geen afspraken over maatregelen zoals het toelatingsbeleid en maatregelen gericht op biociden en niet-agrarische bronnen. We erkennen dat ook op die onderwerpen afspraken nodig zijn om de KRW-doelen te halen. Deze mogelijke maatregelen dienen aan andere tafels verder besproken te worden. Dit artikel richt zich specifiek op maatregelen in de landbouwsector, met focus op toegelaten stoffen en middelen. Daarbij maken we onderscheid naar oppervlaktewater en grondwater(beschermingsgebieden).
2. Partijen erkennen dat op korte termijn maatregelen noodzakelijk zijn om de huidige structurele normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen weg te nemen om de doelen van de Kaderrichtlijn Water structureel te behalen. Rijk, sectorpartijen, de provincies en de Unie van Waterschappen spreken af dat uiterlijk eind 2027 hiervoor toereikende maatregelen genomen zijn. Gezien het korte tijdpad is het uitgangspunt hierbij gebruiksbeperkende maatregelen tenzij aangetoond kan worden dat andere maatregelen tenminste hetzelfde effect opleveren. Wanneer overgegaan wordt tot gebruiksbeperkingen zal dit zijn op hetzelfde schaalniveau als de normoverschrijding optreedt.
3. Daarnaast spreken Partijen af via gebiedsprocessen tot maatregelen te komen om huidige normoverschrijdingen weg te nemen en nieuwe normoverschrijdingen structureel te voorkomen. Met deze maatregelen wordt invulling gegeven aan de doelstelling 'nagenoeg geen emissies in 2030 naar het milieu' en 'geen normoverschrijdingen in 2027' uit het Nederlands Actieplan Duurzaam Gebruik Gewasbeschermingsmiddelen. Ter borging van deze ambitie wordt gebruik gemaakt van een interventieladder, waarbij

lichte gebiedsgerichte maatregelen eerst worden overwogen en daarna pas meer ingrijpende en meer generieke, beperkende maatregelen worden genomen. Bij de gebiedsprocessen wordt gebruik gemaakt van o.a. het Plan van aanpak van LTO en NAJK, de Handreiking gebiedsgerichte terugkoppeling van het CLM en sectorale initiatieven zoals Waterdichte kaders van Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) met consortium, regiocertificering van KAVB, emissiebeperking onder het Actieplan Plantgezondheid en het Actieplan Waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden.

4. Partijen erkennen dat er voor grondwaterbeschermingsgebieden sneller maatregelen nodig zijn, mede gezien de kosten van het zuiveren van deze stoffen voor drinkwater. Het Rijk stelt daarom een generiek aanvullend maatregelenpakket op voor deze gebieden. Dit pakket is gericht op het beschermen van de drinkwaterbronnen en bij te dragen aan het voldoen aan de relevante normen uit zowel de KRW, het Drinkwaterbesluit en de richtlijn voor duurzaam gebruik (SUD). Daar waar de regionale situatie daarom vraagt, stellen de provincies aanvullende maatregelen. Als uit een gebiedsproces maatregelen komen die tot hetzelfde doelbereik leiden als de generieke maatregelen, kan met deze gebiedsgerichte maatregelen het doel worden ingevuld.
5. Partijen erkennen de risico's van persistente stoffen en afbraakproducten (PFAS/TFA) in gewasbeschermingsmiddelen, in het bijzonder in grondwaterbeschermingsgebieden. Parallel aan de herbeoordeling van het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) brengen het Rijk en Sectorpartijen per type teelt de mogelijkheden in kaart om te komen tot versneld uitfaseren van emissies van persistente stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen.
6. Om dit te realiseren zijn er een aantal randvoorwaarden:
 - a. Partijen erkennen het belang van goede gebiedsprocessen om met gebiedspartners samen tot oplossingen te komen. De gebiedsprocessen zullen onder regie van het Rijk georganiseerd en gefaciliteerd worden, bijvoorbeeld via DAW of anderszins. In de uitwerking van dit convenant in deelconvenanten hebben Partijen expliciet aandacht voor hoe kosten gedekt kunnen worden van noodzakelijke maatregelen die uit deze gebiedsprocessen volgen.
 - b. Partijen onderkennen dat maatschappelijke opgaven kunnen leiden tot een onevenredige last voor individuele ondernemers. Daarom worden in de uitwerking van dit convenant in deelconvenanten afspraken gemaakt over passende compensatie-instrumenten voor ondernemers die aantoonbaar onevenredig worden geraakt.
 - c. Om goed te kunnen sturen is snelle en adequate beschikbaarheid van informatie belangrijk. Partijen brengen in beeld hoe meetgegevens van de overheden aanmerkelijk sneller beschikbaar kunnen komen voor telers en andersom hoe - via de gegevensautoriteit gewasbescherming- gebruiksgegevens op een geschikt schaalniveau voor beleidsmakers en toezichthouders beschikbaar komen. Partijen spreken af dit verder uit te werken. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen informatie gericht op advisering en op informatie gericht op toezicht en handhaving.
 - d. Partijen erkennen dat een impuls in risicogericht toezicht en handhaving cruciaal is, met erkenning van ieders eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden, om in de praktijk tot de gewenste resultaten te komen.

Artikel 5: Innovatie, kennisontwikkeling en transitieprogramma

1. Sectorpartijen, kennisinstellingen, het Rijk en ketenpartijen nemen onder leiding van het ministerie van LNV het initiatief om voor 1 januari 2027, een kennis- en innovatieprogramma voor weerbare planten en teeltsystemen en innovatieve toepassingstechnieken op te stellen, op inhoud, governance en budget, inclusief resultaat- en impactverwachtingen.
2. Sectorpartijen, kennisinstellingen en het Rijk zullen binnen hun mogelijkheden, waar mogelijk samen met kennispartijen, zorgen voor structurele meerjarige financiering van onderzoek, innovatie, kennisontwikkeling, en co-innovatie in de praktijk en implementatie, waarbij telers, sectorpartijen, kennisinstellingen en het Rijk gezamenlijk bijdragen aan de uitvoering van het programma. Dit programma is gebaseerd op een evenwichtige inzet op zowel kennisontwikkeling als op implementatie. Voor het aanjagen van de toepassing van ontwikkelde kennis en producten worden in ieder geval de drie genoemde onderdelen van het Innovatieprogramma gezamenlijk ontwikkeld.
3. Dit programma richt zich op de ontwikkeling, implementatie en opschaling van weerbare teeltsystemen die alle vormen van de land- en tuinbouw omvatten, van intensief hoogproductief, biologisch tot agro-ecologische ontwikkelingen en teeltsystemen, met een voldoende gevulde gereedschapskist om ziekten, plagen en onkruiden te kunnen voorkomen, te monitoren en te beheersen volgens de ICM-principes. Het is belangrijk dat er voor telers voldoende alternatieven beschikbaar komen, waarbij er een belangrijke rol ligt voor het Rijk bij het versnellen van het beschikbaar komen van groene gewasbeschermingsmiddelen.
4. Partijen spreken in de deelconvenanten per sector af om aandacht te besteden aan de voor de sectoren relevante knelpunten en beschikbaarheid van alternatieven, implementatie in de praktijk en benodigde randvoorwaarden zodat deze onderdeel worden van het innovatieprogramma en haar financiering. Het programma wordt gebaseerd op enerzijds welke kennis al is ontwikkeld en welke nog moet worden ontwikkeld.
5. Het innovatieprogramma bestaat uit drie onderdelen en is onder voorbehoud van financiering en politieke besluitvorming:
 - a. **Innovatie en kennisontwikkeling**
 - i. Er wordt een meerjarig innovatie – en kennisontwikkelingsprogramma opgesteld, uitgaande van de behoefte/vraag uit de praktijk, dat de brede scope van kennisontwikkeling tot en met implementatie omvat. Hierbij gaat het om alle ICM-kaders inclusief kennisvraag bij de biologische sector: gewasdiversiteit in tijd en ruimte, raskeuze en teeltwijze, bodem- en substraatbeheer, water en bemesting, gerichte bestrijding (o.a. met precisie methoden en emissie beperkende maatregelen), en monitoring en evaluatie. Met de verschillende ICM-bouwstenen worden integraal weerbare teeltsystemen ontwikkeld en in een praktijksituatie uitgetest. Er is specifiek aandacht voor hoe de verschillende bouwstenen integraal optimaal samenkomen op

bedrijfssysteem incl. aanpassingen in ruimtelijke inrichting van dat bedrijfssysteem, in het bouwplan/gewasrotatie en qua financiering. In voorkomende, nog uit te werken situaties kan voor benodigde kennisprojecten zowel fundamenteel onderzoek als de ontwikkeling van veelbelovende innovaties die niet commercieel vermarkt kunnen worden, worden gekeken of publieke financiering mogelijk is.

- ii. Ketenpartijen, toeleveranciers en afnemers worden met name bij de invulling betrokken, zodat zij kennis opbouwen over de toepassing in de praktijk en dit kunnen stimuleren. Ditzelfde geldt ook voor groen onderwijs.

b. Kennisdelingprogramma

- i. Het kennisdelingsprogramma is een doorlopend programma, waarbij direct gestart wordt met het delen van in de afgelopen jaren ontwikkelde kennis, kennis van de biologische sector en ontwikkelde producten. Partijen zetten zich gezamenlijk in voor een effectieve kennisdoorwerking naar telers, groen onderwijs op MBO- en HBO-niveau, toeleveranciers en adviseurs en afnemers.
- ii. Stimuleringsfonds: Publiek-privaat gefinancierd fonds voor aanjagen en stimuleren van de introductie van risicovolle ICM-maatregelen, in aanvulling op de andere onderdelen van het programma. De meer precieze invulling wordt de komende periode gezamenlijk uitgewerkt.
- iii. Trainingsprogramma's: Adviseurs kunnen deelnemen aan (sectorgerichte) trainingsprogramma's met uitleg over ontwikkelingen, technische innovaties en sociale innovatie. De programma's worden bij de start gevuld met de nu al beschikbare kennis.

c. Transitieprogramma voor de teler

- i. Begeleiding telers: Telers kunnen individueel of in studiegroepverband naast hun reguliere advies laagdrempelig toegang krijgen tot deskundige, niet-productgebonden adviseurs, voor het ondersteunen van de implementatie van kennis op het bedrijf.
- ii. Financiële regelingen: Onderdeel van het programma is een investeringsregeling die telers ondersteunt bij investeringen in weerbare teeltsystemen (ICM-maatregelen). Daarnaast wordt gezien of een publiek-privaat risicofonds kan worden ingericht, waardoor telers die risico's nemen of geconfronteerd worden met handelen door andere telers, kunnen worden gecompenseerd bij schade of minder opbrengsten.

- 6. Om het succes van het programma te kunnen volgen, worden zogenaamde kritische prestatie indicatoren (KPI's) ontwikkeld. De monitoring wordt gericht op:
 - a. Het op basis van de MIG kunnen volgen van de mate waarin telers ICM-maatregelen implementeren.
 - b. Het kunnen koppelen van de verschillende doelen en programma-activiteiten op bedrijfs-, regio- en nationale schaal.
 - c. Het kunnen volgen van de mate waarin innovaties beschikbaar komen en wat de uitvoerbaarheid en de potentiële milieuwinst daarvan is.

7. Op basis van de monitoring vindt periodieke herijking van het gehele programma plaats indien nodig.

Artikel 6: Onafhankelijke gegevensautoriteit gewasbescherming

1. Partijen nemen het initiatief om een onafhankelijke gegevensautoriteit Gewasbescherming op te richten. Deze gegevensautoriteit heeft als doel om de doelstellingen genoemd in artikel 1 van het convenant data gedreven te versnellen.
2. De invulling van de gegevensautoriteit wordt nog uitgewerkt, waarvoor partijen de volgende randvoorwaarden zien:
 - a. **Onafhankelijke organisatie:** De gegevensautoriteit gewasbescherming wordt in publiek-private samenwerking opgezet met een beoogde start in 2027. De precieze governance (met betrokkenheid van het Rijk, wetenschappers en geëngageerde sectororganisaties en maatschappelijke organisaties) wordt nader uitgewerkt. Met hierbij aandacht voor onafhankelijkheid, uitvoerbaarheid, transparantie, datavertrouwelijkheid en publieke borging. Hierbij geldt de governance van de Autoriteit Diergeneesmiddelen als inspiratie.
 - b. **Positionering:** De gegevensautoriteit gewasbescherming is geen overheidsinstantie. De gegevensautoriteit heeft een eigenstandige rol en is aanvullend op bestaande overheidsinstanties met een wettelijke taak.
 - c. **Sectorbrede deelname:** Voor een betrouwbaar totaalbeeld is het van belang dat alle relevante partijen m.b.t. gewasbescherming verplicht deelnemen. Dat geldt in ieder geval voor telers, loonwerkers, adviseurs, leveranciers, distributeurs en overige erfbetreders. Alleen met brede deelname kan het systeem effectief bijdragen aan inzicht, sturing en verbetering. LVVN kan hierbij zorgen voor wet- en regelgeving om deelname van partijen te verplichten, aanvullend op deelname die door sectoren wordt geborgd in ketens.
 - d. **Eenduidige normering en benchmarking:** De gegevensautoriteit werkt met een eenduidige systematiek voor normering en benchmarking van teler, adviseur en gewasgroepen m.b.t. gewasbeschermingsmiddelen/ actieve stoffen. Daarbij wordt gestuurd op milieubelastingpunten, onder meer uitgesplitst naar teelt, bedrijf en gebied. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende (categorieën) actieve stoffen/ middelen, welke nader worden uitgewerkt (bijvoorbeeld op grond van KRW, volksgezondheid, Natura2000) en waarbij gedifferentieerde acties mogelijk zijn.
 - e. **Gesloten keten en betrouwbare data:** Een effectief systeem vraagt om betrouwbare en geverifieerde gegevens en het ontsluiten van bronnen met gegevens van verkoop tot en met toepassing of afvoer van gewasbeschermingsmiddelen. Daarom wordt ingezet op koppeling van diverse informatiebronnen in de keten. Hoe te komen tot verifieerbare en gevalideerde datavergaring wordt nader uitgewerkt.
 - f. **Toegang tot data en publieke borging:** De relevante data moeten beschikbaar zijn voor telers en ketenpartijen. Daarnaast moeten de data ook beschikbaar zijn voor relevante overheden, toezichthouders, beleidsmakers en onderzoekers die data onder passende waarborgen kunnen gebruiken

voor toezicht, beleidsanalyse en gebiedsgerichte sturing. Mogelijke waarborgen zijn aggregatie, anonimiseren en niet-herleidbaarheid naar een individueel boerenbedrijf.

- g. **Escalatieladder bij structurele overschrijding:** Bij structureel hoog of afwijkend gebruik volgt een duidelijke opvolging met een nader uit te werken escalatieladder.

Artikel 7. Toezicht en naleving

1. Partijen erkennen dat een goede naleving van de geldende wet- en regelgeving voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen essentieel is voor de bescherming van mens, dier en milieu, voor het maatschappelijk draagvlak voor de land- en tuinbouw en voor een gelijk speelveld tussen ondernemers.
2. De verantwoordelijkheid voor een zorgvuldig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de naleving van de geldende voorschriften ligt primair bij de gebruiker. Partijen erkennen tegelijkertijd dat goede naleving wordt ondersteund door duidelijke, uitvoerbare en handhaafbare wet- en regelgeving, adequate kennisvoorziening en effectief toezicht.
3. Partijen zullen in de uitwerking in deelconvenanten werken aan een centraal, transparant, betrouwbaar en navolgbaar systeem voor monitoring en verantwoording, mede gebaseerd op een volledige en controleerbare registratie van inkoopgegevens en de gegevens die vereist zijn in uitvoeringsverordening 2023/564. De uitvoeringsverordening 2023/564 blijft onverkort gelden, ongeacht de afspraken in dit convenant.
4. Partijen committeren zich aan een verbetering van de naleving van de regelgeving voor toepassing van gewasbeschermingsmiddelen in de sector:
 - a. De aangesloten Sectorpartijen zullen, in samenspraak met de overige partijen in het convenant, dit uitwerken tot concrete acties uiterlijk 1 januari 2027.
 - b. Het Rijk werkt, in samenwerking met toezichthouders en in samenspraak met de overige Partijen, een breed aanvullend instrumentarium van sancties en andere vormen van toezicht uit. Het streven is om de beleidsmatige uitwerking per 1 januari 2027 gereed te hebben.
5. Partijen onderzoeken de mogelijkheden om publiek toezicht te ondersteunen met private kwaliteitssystemen in het vervolgtraject in de deelconvenanten.
6. Partijen zullen in het vervolgtraject van dit convenant vastleggen op wat voor manier informatie die onder artikel 6 wordt verzameld gedeeld kan worden met toezichthouders. Dit laat onverlet de bevoegdheden van toezichthouders om informatie in concrete gevallen op te vragen.
7. Randvoorwaardelijk voor effectief toezicht en naleving is:
 - a. De toegang tot informatie voor toezichthouders en het delen van informatie tussen toezichthouders;
 - b. Dat wet- en regelgeving controleerbaar en uitvoerbaar is en het rijk zal hier bij bestaande en nieuwe wet- en regelgeving rekening mee houden;

8. Partijen erkennen dat het informeren van een breder publiek over het gevoerde toezicht kan bijdragen aan vertrouwen. Toezichthouders (NVWA, ILT en Waterschappen) zullen daardoor de mogelijkheid onderzoeken van meer actieve openbaarmaking van inspectieresultaten, zoals een periodieke toezichtrapportage over gewasbeschermingsmiddelen.

Artikel 8: Markt en keten

1. Partijen benadrukken dat het behalen van de doelstellingen van dit convenant gezamenlijke inspanningen vraagt van alle ketenpartijen en het Rijk, met handelings- en economisch perspectief voor alle schakels in de keten, in het besef dat verduurzaming kan leiden tot hogere kosten, grotere opbrengstrisico's en meer variatie in productkwaliteit.
2. Partijen zetten zich in voor doorontwikkeling en toepassing van kosteneffectieve geïntegreerde gewasbescherming en weerbare teeltsystemen via een gewas- of sectorgerichte ketenaanpak, waarbij:
 - a. Veredelaars, kwekers en andere aanbieders van uitgangsmateriaal de ontwikkeling en beschikbaarheid van weerbare rassen, weerbaar uitgangsmateriaal en weerbare teeltsystemen bevorderen;
 - b. Producenten en toeleveranciers van (biologische) innovaties en technologie de ontwikkeling en implementatie in de praktijk versnellen en relevante data onafhankelijk beschikbaar stellen;
 - c. Deskundige adviseurs de primaire producenten en sectororganisaties van kennis en begeleiding voorzien, waarin aantoonbaar op verlaging van milieu-impact wordt gestuurd via preventie, weerbaarheid en emissiereductie;
 - d. Primaire producenten maatregelen waar mogelijk in de praktijk toepassen;
 - e. Afnemers, verwerkers, handel, horeca, retail en het Rijk via vraagcreatie marktruimte creëren voor innovatie, verduurzaming en marktacceptatie van producten van geïntegreerde teelt, met inachtneming van kwaliteits- en fytosanitaire eisen;
 - f. Het Rijk zorgt voor passende randvoorwaarden voor de transitie, waaronder een voorspelbaar beleids- en investeringsklimaat, effectieve, uitvoerbare en stimulerende regelgeving, kennisontwikkeling, innovatie en andere financiële steun, zoals een transitiefonds.
3. Partijen werken deze afspraken per gewas of sector uit in deelconvenanten, waarin ten minste wordt vastgelegd:
 - a. Welke prestaties van telers, ketenpartijen en het Rijk wordt gevraagd;
 - b. Welke bijdrage iedere partij levert aan het behalen van de doelstellingen en het scheppen van bijbehorende randvoorwaarden;
 - c. Welke barrières belemmerend zijn in de transitie naar geïntegreerde gewasbescherming en weerbare teelten;
 - d. Welke vormen van beloning, ondersteuning, zekerheden of economische prikkels worden geboden voor het behalen van de prestaties met het oog op het behalen van de doelstellingen in dit convenant.
 - e. Welke indicatoren worden gebruikt om voortgang en resultaten te meten;

- f. Wanneer en hoe verantwoording wordt afgelegd en evaluatie plaatsvindt.

Artikel 9: Randvoorwaarden voor verdere uitwerking en uitvoering

9.1 Algemene randvoorwaarden

1. Bij de verdere uitwerking (de deelconvenanten) en de uitvoering daarvan werken partijen de afspraken uit dit convenant nader uit om de doelstellingen te realiseren. Daarbij betrekken zij onder andere de proportionaliteit en uitvoerbaarheid voor betrokken Partijen, de juridische houdbaarheid en rechtszekerheid voor alle betrokkenen, de financiële consequenties, de beschikbare uitvoeringscapaciteit, rechtsgelijkheid, een gelijkspelveld voor telers en de relevante nationale en Europese wet- en regelgeving. Waar relevant worden de financiële, milieukundige en economische consequenties nader getoetst of doorgerekend en zal er een juridische toetsing van afspraken plaatsvinden.

9.2 Middelen, kosten en lastenverdeling

1. Partijen onderkennen dat de uitvoering van dit convenant afhankelijk is van de beschikbaarheid van voldoende middelen, maatregelen, technieken, kennis en alternatieven om gewassen op een gezonde wijze te kunnen blijven telen. Indien de beschikbaarheid daarvan onvoldoende is, of indien markten en/of het Rijk onvoldoende oplossingen bieden voor hogere kosten, extra risico's, kwaliteitscriteria, betaalbaarheid voor de consument, uitvoeringskosten of opbrengstderving treden partijen in overleg over de gevolgen daarvan voor de uitvoering van de afspraken. Bij het uitwerken van de deelconvenanten wordt er een koppeling gemaakt tussen de bovenwettelijke reductiedoelstellingen en de doelstellingen voor de ketenpartijen en overheid, die randvoorwaardelijk zijn voor het kunnen halen van de reductiedoelen. Indien de randvoorwaarden sneller worden ingevuld dan verwacht, dan kan de ambitie omhoog worden bijgesteld. Aan de andere kant, wanneer het invullen van randvoorwaarden achterblijft, treden partijen in overleg over de gevolgen daarvan voor de uitvoering van de afspraken en bezien zij welke aanvullende maatregelen, inzet of instrumenten nodig zijn om de doelstellingen van het convenant te realiseren, rekening houdend met de geldende wettelijke kaders. Daarbij blijft het uitgangspunt dat wordt toegewerkt naar de wettelijke doelstellingen en kunnen bovenwettelijke doelstellingen naar beneden worden bijgesteld.
2. Partijen houden bij de verdere uitwerking oog voor de economische effecten van afspraken, waaronder betaalbaarheid, gevolgen voor de concurrentiepositie, ketenafspraken, uitvoerbaarheid over afname en de verdeling van transitiekosten. Diverse maatregelen uit dit convenant kunnen leiden tot hogere kosten, risico's en verminderd handelingsperspectief. Het is daarom belangrijk voor dit convenant om nadrukkelijk stil te staan bij de financiële consequenties. Bij de uitwerking van het convenant wordt nagedacht over passende financiële instrumenten voor alle partijen. Daarbij is het uitgangspunt dat de inspanningen en lasten die uit dit convenant voortkomen niet eenzijdig bij telers terechtkomen.

9.3 Bijsturing bij wijzigende randvoorwaarden

Indien bij de verdere uitwerking of uitvoering knelpunten ontstaan rond de in dit artikel genoemde randvoorwaarden, treden partijen tijdig in overleg over de gevolgen daarvan voor de realisatie van de afspraken. Partijen spannen zich daarbij in om, binnen hun eigen verantwoordelijkheden, passende oplossingen te vinden om de doelstellingen in dit convenant te realiseren.

Artikel 10: Deelconvenanten en vervolg

10.1 Uitwerking in deelconvenanten

1. Partijen werken de afspraken uit dit convenant na ondertekening verder uit in deelconvenanten, met als doel deze uiterlijk eind 2026 vast te stellen. Daarbij wordt voor nu voorzien in sectorale deelconvenanten, waaronder: akkerbouw, vollegrondsgroenten, “bomen, vaste planten en zomerbloemen”, fruitteelt, bloembollen en glastuinbouw. Daarnaast wordt voorzien in een deelconvenant voor de biologische teelten.
2. Naast de sectorspecifieke deelconvenanten wordt een deelconvenant voorzien voor generieke afspraken, waaronder de uitwerking voor Natura 2000 gebieden en leefomgeving zullen vallen.
3. Net als bij de totstandkoming van dit convenant op hoofdlijnen wordt voor de bestuurlijke aansturing van het vervolgproces gewerkt met een Kerntafel die wordt ondersteund door een secretariaat. Aan de Kerntafel zijn Partijen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd. De werkgroepen rapporteren periodiek aan de Kerntafel over de voortgang, openstaande keuzes en eventuele knelpunten.
4. Voor de start van dit vervolgproces zal door de Kerntafel de nieuwe governance-structuur worden vastgesteld. Het secretariaat zal daartoe uiterlijk in augustus 2026 een voorstel doen. In dit voorstel wordt tevens een aanpak voorgesteld voor integrale betrokkenheid van keten en markt in dit vervolgproces.
5. De Kerntafel bewaakt, met ondersteuning van het secretariaat, de samenhang tussen de deelconvenanten en toetst deze aan de doelstellingen van dit convenant op hoofdlijnen. De Kerntafel geeft waar nodig bestuurlijke richting en draagt zorg voor de voorbereiding van besluitvorming en ondertekening door Partijen.
6. Indien de deelconvenanten niet uiterlijk eind 2026, of op een door Partijen gezamenlijk vast te stellen later moment, worden vastgesteld, treden Partijen in overleg over de gevolgen daarvan.
7. In geval van strijdigheid tussen het convenant op hoofdlijnen en de deelconvenanten, dan zullen Partijen conform lid 5 van dit artikel met elkaar in gesprek treden om tot een oplossing te komen.

10.2 Uitvoering en vervolg

1. Na vaststelling van de deelconvenanten wordt voor de uitvoering van de afspraken een governancestructuur ingericht met een uitvoeringsprogramma met voldoende

uitvoeringscapaciteit. Partijen worden in de governancestructuur betrokken bij de uitvoering, monitoring, evaluatie en bijsturing van de afspraken.

2. Voor de inrichting van de governancestructuur en het uitvoeringsprogramma worden goede elementen van onder meer het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 benut. Binnen het uitvoeringsprogramma worden de voortgang en resultaten tussentijds gemonitord op basis van een vast te stellen invulling die aansluit bij de doelen. Daarnaast zal in de uitgangspunten genoemde ijkjaren 2030, 2035 en 2040 een evaluatie plaatsvinden en zal waar nodig worden bijgestuurd.

Artikel 11 Wijziging, opzegging en toetreding

1. Voor zover partijen van mening verschillen over de uitleg van dit convenant, zullen zij eerst met elkaar in overleg treden.
2. Bepalingen uit het convenant kunnen eventueel worden gewijzigd met gezamenlijke instemming van Partijen. Een Partij kan een verzoek daartoe indienen bij de Kerntafel, zoals genoemd in artikel 10.1 lid 3.
3. Partijen kunnen dit convenant te allen tijde opzeggen, zo lang de uitwerking in deelconvenanten nog plaatsvindt. Wanneer een partij opzegt, zullen de overige partijen bezien of het convenant wordt voortgezet zonder deze partij of dat het convenant wordt ontbonden.
4. Desgewenst kunnen andere relevante partijen, met overeenstemming van Partijen, nog toetreden tot convenant.

Artikel 12 Toepasselijk recht

Op dit convenant is Nederlands recht van toepassing.

Artikel 13 Inwerkingtreding en looptijd

1. Dit hoofdlijnenconvenant treedt in werking op de datum van ondertekening door Partijen. De looptijd is zo lang als nodig is voor de afspraken die in deelconvenanten worden uitgewerkt en de daaraan verbonden termijnen. Het definitieve convenant (het hoofdlijnenconvenant met de daarbij behorende deelconvenanten) zal na ondertekeningen worden gepubliceerd in de Staatscourant.
2. De in dit hoofdlijnenconvenant opgenomen uitgangspunten en intenties gelden vanaf de inwerkingtreding. De concrete rechten en verplichtingen die in de deelconvenanten worden uitgewerkt, zijn voor de desbetreffende Partijen bindend nadat het betreffende deelconvenant overeenkomstig de daarin opgenomen procedure is vastgesteld en ondertekend.

Aldus in tweevoud overeengekomen en ondertekend, op 14 juli 2026 te 's-Gravenhage

**De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur**
S. Erkens

.....

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
J. van den Heuvel

.....

Unie van Waterschappen
M. Smallenbroek

.....

Land- en Tuinbouworganisatie Nederland
G. Koopmans

.....

Land- en Tuinbouworganisatie Nederland
C. van Rooyen

.....

Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt
H. Coolman

.....

Brancheorganisatie Akkerbouw
A. Hoogendijk

.....

Stichting Greenports Nederland
A. Bom-Lemstra

.....

C.B.L. Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
L. Balogun

.....